

Sajtóközlemény

Luxembourg, 2020. szeptember 15.

Az Európai Számvevőszék szerint az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerben célzottabbá kell tenni a térítésmentes kibocsátási egységek kiosztását

Az Európai Számvevőszék új jelentése szerint az uniós fix összkvótás kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) keretében rendelkezésre álló kibocsátási egységeknek továbbra is több mint 40%-a térítésmentesen kerül kiosztásra. E térítésmentes kibocsátási egységek kiosztása – az ipar, a légi közlekedés, illetve néhány tagállamban a villamosenergia-ágazat körében – nem volt kellően célzott. Ráadásul a villamosenergia-ágazatban a dekarbonizáció jelentős mértékben lelassult. A Bizottságnak aktualizálnia kell a kibocsátási egységek térítésmentes kiosztására vonatkozó eljárását, hogy az tükrözze a Párizsi Megállapodást és a közelmúlt fejleményeit.

Az EU ETS rendszer alapeljárása az, hogy a szén-dioxid-kibocsátást beárassák és a kibocsátási jogokat árverésre bocsátják. Az árverési bevételek az éghajlatváltozással kapcsolatos fellépésekre is fordíthatóak. Az EU ETS azt megelőzendő oszt ki térítésmentesen kibocsátási egységeket, hogy az uniós vállalkozások alacsonyabb környezetvédelmi normákkal rendelkező harmadik országokba helyezték át tevékenységüket, mivel ez csökkentené az uniós beruházásokat és növelné a globális kibocsátásokat („kibocsátáshelyezés”). A villamosenergia-ágazat legtöbb szereplőjével ellentétben az ipari és a légi közlekedési ágazat részesül térítésmentes kibocsátási egységekben, mivel ez a két ágazat vélhetőleg közvetlenül a fogyasztóra tudja hárítani a szén-dioxid-kibocsátási költségeit. Abban a nyolc tagállamban azonban, ahol az egy főre jutó GDP nem éri el az uniós átlag 60%-át, a villamosenergia-ágazat is kapott térítésmentes kibocsátási egységeket, az energiatermelés korszerűsítésének céljával.

„A térítésmentes kiosztásnak a szén-dioxid-kibocsátási költségeket a fogyasztókra legkevésbé áthárítani képes ágazatokra kellene irányulnia – nyilatkozta Samo Jereb, az ellenőrzést vezető számvevőszéki tag. – Csakhogy nem ez a helyzet. Más ágazatokat, amelyek az ipari kibocsátások több mint 90%-át adják, szintén kibocsátáshelyezési kockázatnak kitettnek tekintenek, és ezek

E sajtóközlemény célja, hogy összefoglalót nyújtson az Európai Számvevőszék által elfogadott különjelentésről. A jelentés teljes szövege letölthető a Számvevőszék honlapján (eca.europa.eu).

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

is folyamatosan nagy arányban részesülnek térítésmentes kibocsátási egységekben. Ha a térítésmentes kiosztás nem lesz célzottabb, az Unió nem fogja teljes mértékben kihasználni a kibocsátáskereskedelmi rendszer előnyeit a dekarbonizáció és a közpénzügyek szempontjából.”

A számvevők megállapították, hogy azok a tagállamok, amelyek villamosenergia-ágazata korszerűsítési célú beruházásokra térítésmentes kibocsátási egységekben részesült, jóval lassabb haladást mutattak fel a dekarbonizáció terén, mint a többi tagállam. A beruházásokat gyakran a meglévő lignit- és feketeszén-erőművek fejlesztésére használták fel, ahelyett, hogy kevésbé szennyező üzemanyagokra tértek volna át. Ez főként Bulgáriára, Csehországra, Lengyelországra és Romániára volt jellemző. A számvevők elismerik, hogy a Bizottság a 2021 és 2030 közötti időszakra nézve szigorította a villamosenergia-ágazatra vonatkozó szabályokat.

A térítésmentes kibocsátási egységeket az ipari ágazatok részére az egyes ágazatok legjobban teljesítő szereplőitől származó referenciaértékek alapján osztják ki. A kiosztást 2030-ig fokozatosan megszüntetik, kivéve, ha úgy ítélik meg, hogy az ágazat ki van téve a kibocsátásáthelyezés kockázatának; ebben az esetben az allokáció nem fog csökkenni. Ez a megközelítés ugyan ösztönzi az energiahatékonyság javítását, a számvevők mégis célzottabb megközelítést tartanak szükségesnek. A kibocsátásáthelyezési kockázatnak kitettnek tekintett ipari ágazatok továbbra is az Unió ipari kibocsátásainak több mint 90%-át teszik ki, és mivel a különböző kockázati szintek között nem tesznek különbséget, mindezen ágazatok továbbra is teljes mértékben részesülnek térítésmentes kibocsátási egységekben. A számvevők azt javasolják, hogy a Bizottság vegye figyelembe az eltérő kockázati kitettséget a térítésmentes kibocsátási egységek kiosztásának meghatározásakor.

Ezenkívül a légi közlekedési ágazat részesül térítésmentes kibocsátási egységekben, noha képes szén-dioxid-kibocsátási költségeit a fogyasztókra terhelni. A számvevők figyelmeztetnek rá, hogy ez a vasúti közlekedés kárára a nagy szén-dioxid-kibocsátású légi közlekedést támogathatja.

A célzottság hiánya miatt a jelenlegi szabályozás mellett a térítésmentes kiosztás a legtöbb esetben nem fog 2030-ig nullára csökkenni. A számvevők érvelése szerint célzottabb elosztás révén kezelhető lett volna a kibocsátásáthelyezés kockázata, csökkentek volna az indokolatlan rendkívüli bevételek, és az államháztartás javára vált volna az árverésre bocsátott kibocsátási egységek arányának növelése.

A szerkesztők figyelmébe

Az EU ETS rendszer keretében az ipari, a villamosenergia- és a légi közlekedési ágazatnak elegendő kibocsátási egységben kell részesülnie szén-dioxid-kibocsátásainak fedezésére. A rendszert 2005-ben hozták létre. Az Unió egy főre jutó kibocsátása azóta csökkent, de még mindig meghaladja a világlátlagot. A rendszer első két szakaszában (2005–2012) szinte az összes kibocsátási egységet térítésmentesen osztották ki, és a kiosztott kibocsátási egységek száma meghaladta a tényleges kibocsátások fedezéséhez szükséges mennyiséget, így többlet halmozódott fel belőlük. A harmadik szakaszban (2013–2020) a rendszerré vált túlzott kiosztást javarészt sikerült megszüntetni. 2013 és 2020 között több mint 6,66 milliárd kibocsátási egységet osztottak ki térítésmentesen. A kibocsátási egységek ára ingadozott ugyan, de a kibocsátott CO₂-egyenérték tonnánként kevesebb mint 3 euróról körülbelül 25 euróra emelkedett. 2012-től 2019 közepéig a tagállamok az árverések révén 42 milliárd euró bevételhez jutottak. Ha több ipari

kibocsátási egységet árvereztek volna el, a tagállamok jelentős többletbevételhez jutottak volna. Az EU ETS 4. szakasza 2021-től 2030-ig tart.

A számvevők megvizsgálták, hogy a kibocsátási egységek térítésmentes kiosztását sikeresen használták-e fel a villamosenergia-termelés korszerűsítésére, hogy a kiosztás kellően célzott volt-e ahhoz, hogy ösztönözze az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentését, illetve a térítésmentes kiosztás nem járult-e hozzá az ilyen kibocsátás növekedéséhez. Az Európai Tanács egy 2020. júliusi rendkívüli ülésén felkérte a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot a kibocsátáskereskedelmi rendszer felülvizsgálatára. Az ellenőrzés nem terjedt ki arra, hogy a COVID-19 világjárvány milyen hatást gyakorolt az EU ETS rendszerre.

„Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere: célzottabbá kell tenni a kibocsátási egységek térítésmentes kiosztását” című 18/2020. sz. számvevőszéki különjelentés 23 uniós nyelven elérhető a Számvevőszék honlapján: eca.europa.eu. Az elmúlt években a [Számvevőszék több jelentést tett közzé](#) az energiáról és az éghajlatról, többek között a [járművek kibocsátásairól](#), a [nap- és szélenergiáról](#), valamint az [ETS](#) rendszerről.

A COVID-19 világjárvány kapcsán hozott számvevőszéki intézkedésekről [itt](#) található tájékoztatást.

A jelentéssel kapcsolatban a sajtó rendelkezésére áll:

Damijan Fišer – E: damijan.fiser@eca.europa.eu T: (+352) 4398 45 510 / M: (+352) 621 552 224